

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG CỦA TRUNG TÂM THÔNG TIN - TƯ LIỆU, TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀNG HẢI

*Lê Kim Hoàn*²¹

Ngày nay, sự phát triển nhanh chóng của khoa học công nghệ thông tin đặc biệt là sự ứng dụng ngày càng sâu của công nghệ máy tính vào tất cả các ngành, các lĩnh vực trong đời sống xã hội đã góp phần làm thay đổi các phương thức sản xuất truyền thống, tăng cường tính linh hoạt và tự động hoá tất cả các khâu, các chu trình trong tất cả các lĩnh vực. Trong đó hoạt động thông tin thư viện là một trong những hoạt động quan trọng trong xã hội thông tin hiện đại, hoạt động này ngày càng ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin trong tổ chức quản lý, thu thập, lưu trữ tài liệu, xử lý và phổ biến thông tin đến người dùng tin. Từ chỗ một thư viện truyền thống phục vụ bạn đọc đến đọc tài liệu một cách giới hạn và thủ công, ngày nay thư viện đã trở thành một kho tàng số hoá với khả năng lưu trữ, khả năng tìm kiếm và phổ biến thông tin không giới hạn về không gian, thời gian và khoảng cách địa lý .

Ngày 03/01/2006 Hiệu trưởng Trường Đại học Hàng hải đã ký Quyết định số 01/QĐ-TCCB thành lập Trung tâm Thông tin tư liệu, Trường Đại học Hàng hải. Trung tâm được thành lập trên cơ sở sát nhập Thư viện và Xưởng in.

Từ năm 1956 với tên gọi ban đầu là thư viện Trường Sơ cấp lái tàu với số tài liệu ít ỏi, trải qua nhiều thăng trầm, cùng với sự phát triển chung của ngành và của đất nước, ngày nay Trung tâm Thông tin tư liệu Trường Đại học Hàng hải đã có nhiều sự thay đổi trở thành một đơn vị hỗ trợ công tác đào tạo chất lượng cao cho Nhà trường với sự ứng dụng mạnh mẽ của công nghệ thông tin, rất nhiều các công đoạn trong dây chuyền thông tin tư liệu đã được tự động hoá.

Hiện nay, Trung tâm có hơn 100 máy tính tốc độ cao, 2 đường truyền internet được tổ chức theo các bộ phận chuyên môn khác nhau như: Các Tổ nghiệp vụ, Tổ quản trị mạng, phòng đọc điện tử, phòng phục vụ...

²¹ Giám đốc Trung tâm Thông tin – Thư viện, ĐH Hàng Hải

Từ năm 2005 Trung tâm đã ứng dụng phần mềm quản trị thư viện tích hợp Libol 5.5 - một phần mềm quản lý thư viện hiện đại mà nhiều thư viện lớn trên cả nước đang sử dụng như: TTTTV Đại học Quốc gia Hà Nội, Đại học Sư phạm Hà Nội,...

Trung tâm xử lý - biên mục tài liệu theo chuẩn Mac21, và phân loại theo bảng phân loại DDC. Các thao tác được thực hiện hoàn toàn trên phần mềm Libol. Tất cả các phòng đọc đều có máy tính tra cứu, bạn đọc có thể tra cứu tài liệu thông qua mục lục điện tử OPAC hoặc có thể truy cập thông qua internet ở bất cứ đâu.

ã goài ra phần mềm Libol còn hỗ trợ rất nhiều các hoạt động khác như: in mã vạch, quản lý bạn đọc, mượn trả tài liệu, in thẻ, thống kê... Việc này giúp cho công tác quản lý, xử lý nghiệp vụ và tổ chức hoạt động của Trung tâm trở nên hiệu quả hơn, tiết kiệm thời gian và công sức cho cán bộ và bạn đọc.

Hiện nay Trung tâm phục vụ theo 2 cách: kho mở và kho đóng. Việc quản lý hoạt động lưu thông bằng cách sử dụng công nghệ mã vạch trên phân hệ Lưu thông của Libol nhanh chóng hiệu quả.

Trung tâm có trên 15 ngàn biểu ghi thư mục, 250 đĩa CD, hàng trăm tài liệu số hoá và sử dụng CSDL trực tuyến Proquest Central. Các bạn đọc ở 2 phòng đọc điện tử có thể truy cập và sử dụng nguồn tài nguyên này hoàn toàn miễn phí.

Website của Trung tâm ***Lib.vimaru.vn*** có gắn liên kết để bạn đọc có thể truy cập OPAC, CSDL một cách dễ dàng. Các thông tin mượn trả tài liệu, cơ cấu tổ chức, sản phẩm dịch vụ, hướng dẫn sử dụng, thông tin phản hồi... được cập nhật thường xuyên.

Tuy nhiên, với số lượng trên 20 ngàn bạn đọc trong xu thế phát triển chung thì Trung tâm vẫn cần có sự nâng cấp phát triển hơn nữa về mọi mặt, đặc biệt là việc tăng cường ứng dụng CNTT, phát triển các sản phẩm dịch vụ thông tin hiện đại...

Trong thời gian tới cùng với sự phát triển của ả hà trường, Trung tâm tập trung theo hướng phát triển thành một Trung tâm thông tin tư liệu hiện đại, với sự ứng dụng mạnh mẽ của CNTT trong tổ chức, quản lý và phục vụ bạn đọc nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của sinh viên và cán bộ ả hà trường. Các hướng phát triển tập trung vào một số mặt chủ yếu sau:

* Chú trọng công tác đào tạo cán bộ: ả ằng cao trình độ ngoại ngữ, tin học và chuyên môn nghiệp vụ

* Đào tạo người dùng tin thích ứng với môi trường thông tin hiện đại

* Phát triển các sản phẩm và dịch vụ thông tin hiện đại

Các sản phẩm thông tin – thư viện hiện đại ra đời và hoạt động trên nền tảng của máy tính và mạng máy tính nên bản thân mỗi sản phẩm đã thể hiện sự can thiệp mạnh của CNTT.

- Dịch vụ đa phương tiện

Đây là một dịch vụ thông tin - thư viện hiện đại có khả năng đáp ứng cao các nhu cầu của bạn đọc về nhiều phương diện tiếp nhận khác nhau như: Đọc, nghe, xem, download... sử dụng công nghệ máy tính hiện đại, khả năng đa truy cập, truy cập và sử dụng trực tiếp CSDL toàn văn cũng như CSDL thư mục... Có thể nói đây là một dịch vụ của thời đại mới, trong tương lai rất có khả năng thay thế các dịch vụ đọc tài liệu đơn thuần truyền thống. Dịch vụ đa phương tiện tạo cho người dùng những cách tiếp cận nguồn tài nguyên một cách đa dạng, dễ dàng và thuận tiện hơn.

Việc xây dựng dịch vụ đa phương tiện, Trung tâm đang dự kiến triển khai trong năm 2011 sắp tới.

- Dịch vụ tra cứu

Đây là một loại hình dịch vụ Thông tin - Thư viện tập trung vào việc hỗ trợ, tìm kiếm thông tin, đào tạo và cung ứng thông tin trọn gói cho người dùng tin. Tất cả dựa trên vốn tài liệu tra cứu phong phú, đa dạng và hiện đại. Dịch vụ tra cứu hướng tới nhu cầu tìm kiếm mở rộng các nguồn tài liệu mang tính chất tra cứu, phục công tác học tập và nghiên cứu của người dùng tin.

- Dịch vụ mượn liên thư viện

Dịch vụ mượn liên thư viện (Inter Library Loan services) ra đời là một nhu cầu tất yếu trong quá trình hoạt động của các thư viện. Trên thực tế, không một thư viện nào có thể đáp ứng được hầu hết các nhu cầu về tài liệu của bạn đọc.

Trong thời đại bùng nổ thông tin hiện nay, sự hợp tác giữa các thư viện là cần thiết hơn bao giờ hết, nhằm tiết kiệm tối đa kinh phí cho các thư viện và bạn đọc mà vẫn đảm bảo sự thoả mãn về nhu cầu tin. Đó cũng chính là lý do tại sao chúng ta cần xây dựng dịch vụ mượn liên thư viện tại Việt ă am. Trung tâm rất mong muốn được chia sẻ và hợp tác với các thư viện, các trung tâm khác để thực hiện tốt việc chia sẻ và mượn liên thư viện

- Bổ sung cơ sở dữ liệu thư mục và cơ sở dữ liệu toàn văn

* Phát triển các bộ sưu tập bằng mã nguồn mở.

Hiện tại Trung tâm đã xây dựng được một số bộ sưu tập mã nguồn mở phục vụ bạn đọc rất hiệu quả. Sắp tới, Trung tâm tiếp tục xây dựng thêm nhiều bộ sưu tập mới, đa dạng và phong phú hơn, đặc biệt chú trọng các bộ sưu tập theo các chuyên ngành đào tạo của trường như: Chuyên ngành Hàng hải, Kinh tế, Công trình, Đóng tàu, Điện tàu, Điện tử viễn thông, Xây dựng, Công trình,...

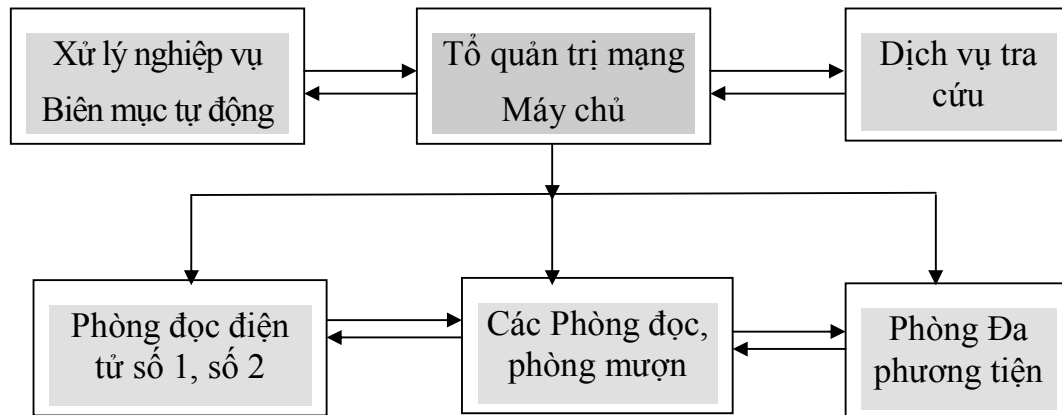
* Tăng cường các nguồn lực thông tin

- Nâng cấp phần mềm Libol 5.5 lên 6.0;

- Tăng cường cơ sở vật chất xây dựng thư viện điện tử;

- Hoàn thiện cổng thông tin điện tử;

- Bổ sung tài liệu.

Sơ đồ ứng dụng CNTT vào hoạt động TT-TV tại Trung tâm